

Téma 7

Postihovanie zločinu

01 Newyorské právo

Newyorské právo stanovuje individuálnu zodpovednosť za vojnové zločiny

- Zodpovednosť za porušenia ustanovení medzinárodných právnych aktov v oblasti humanitného a vojnového práva (dohovorov, zmlúv a pod.) v dvoch rovinách:
 - zodpovednosť štátu za konanie svojich ozbrojených síl,
 - zodpovednosť jednotlivcov, ktorí sa dopustili konania v rozpore s ustanoveniami dohovorov (zmlúv).

Vývoj

1919 Versaillská mierová zmluva

- 1919 (28. 06. 1919 / 10. 01. 1920) – ukončenie 1. sv. vojny vydat' na potrestanie cisára Wilhelma II (dokumenty, azyl...)

1943 Deklarácia o ukrutnostiach

- ZSSR, USA, VB + 30 štátov
- potrestanie nacistických zločincov

1945 Dohoda o stíhaní a potrestaní hlavných vojnových zločincov

- Medzinárodný vojenský tribunál - súdenie a potrestanie zločinov proti mieru, vojnových zločinov, zločinov proti ľudskosti (Norimberg – 23 osôb, 12 obžalovaných – trest smrti, 7 dlhodobé väzenie, 3 oslobodili, 1 uznaný chorým)

1946 Dohoda o stíhaní a potrestaní hlavných vojnových zločincov

- potvrdenie VZ OSN – všeobecne platné zásady medzinárodného práva
- Charta Medzinárodného vojenského tribunálu pre Ďaleký východ („Tokijský vojnový proces“ – 28 obžalovaných, 7 obžalovaných – trest smrti, 18 dlhodobé väzenie, 2 zomreli počas procesu, 1 konanie zastavené - nepříčetnosť)

1948 Dohovor o zabránení a trestaní trestných činov genocídy

1968 Dohovor o nepremlčateľnosti vojnových zločinov a zločinov proti ľudskosti 7

1993 Juhoslávia

- BR OSN - stíhanie a potrestanie vojnových zločinov,
- Medzinárodný trestný tribunál - Haag

1994 Medzinárodný trestný dvor (od 1998 súd) - Haag

- genocída, zločiny proti ľudskosti, vážne porušenia zákonov a obyčajov vojny – vojnové zločiny
- Trestný tribunál pre Rwandu

2002 Špeciálny tribunál pre Sierra Leone

Newyorské právo

Dohovor o zabránení a trestaní zločinu genocídy

(9. 12. 1948 schválený rezolúciou VZ OSN, platnosť od 12. 1. 1951)

- vzťahuje sa na zločin genocídy za vojny aj v čase mieru;

- povinnosť štátov stíhať tento trestný čin – zaviesť do svojho právneho systému príslušné zákonné opatrenia a stanoviť za tento trestný čin účinné tresty; súdenými môžu byť štátni príslušníci štátu, cudzinci aj bezdomovci;
- páchatel'ovi trestného činu genocídy nesmie byť poskytnutý azyl

Dohovor o nepremlčateľnosti vojnových zločinov a zločinov proti ľudskosti (26. 11. 1968 OSN, platnosť od 11. 11. 1970)

- týka sa vojnových zločinov, zločinov proti ľudskosti a zločinu genocídy tak ako sú definované v štatúte Norimberského trestného tribunálu a vážnych porušení ženevských dohovorov z roku 1949 o ochrane obetí vojnových konfliktov;
- ustanovenia dohovoru sa dotýkajú predstaviteľ'ov štátu aj súkromných osôb (páchatel'ov alebo účastníkov).

02 Zodpovednosť štátu

Základné pojmy:

- **zodpovednosť štátu** za konanie štátnych orgánov, orgánov územnej samosprávy a iných orgánov, osôb (skupiny osôb) ktoré sú právnym poriadkom štátu splnomocnené konať v jeho záujme (ale aj konanie orgánov povstaleckého hnutia a pod.),
- **sankcie** za porušenie medzinárodných záväzkov (má právo použiť každý štát voči štátu – porušiteľ'ovi):
 - **retorzia (odveta)** – najmiernejšia sankcia – povolanie vedúceho diplomatickej misie na konzultácie;
 - **represálie bez použitia ozbrojenej sily** – vypovedanie občanov štátu – porušiteľ'a, suspendovanie splácania dlhov, embargo a pod.;
 - **sankcie BR OSN bez použitia sily** (úplné alebo čiastočné prerušenie hospodárskych stykov, prerušenie železničného, cestného, leteckého, riečneho alebo námorného, telefonického, poštového spojenia, diplomatických alebo konzulárnych stykov) alebo s použitím sily (demonštrácia sily, blokáda, vojenské operácie – operácie na udržanie mieru na vynútenie mieru pod záštitou BR OSN) alebo využitie regionálnych dohôd.

03 Zodpovednosť jednotlivcov

Základné pojmy:

- nezávisle od medzinárodno-právnej zodpovednosti štátov za konkrétne činy sú zodpovedné aj osoby, ktoré sa priamo alebo nepriamo porušenia dopustili – zodpovednosť má trestnú povahu;
- jednotlivcov môže za ich činy trestať bojujúca strana, jej protivník alebo medzinárodný tribunál.